

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations: ASEAN) เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความใกล้ชิดและมีความสำคัญกับไทยมากที่สุดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานในด้านต่างๆของอาเซียนมีพัฒนาการมาเป็นลำดับโดยไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคืบหน้ามาตลอดไม่ว่าจะเป็นการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 ความตกลงทางการค้าบริการอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 รวมถึงความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมความมั่นคงและอื่นๆ

ในปัจจุบันอาเซียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC (ASEAN Economic Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์อาเซียนที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคงมั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆได้โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้าการบริการการลงทุนเงินทุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมมุ่งที่จะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตโดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ๆในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้วให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนกัมพูชาลาวเมียนมาร์และเวียดนามเพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาและช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมใน 2 กระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาคตลาดการเงินและตลาดเงินทุนการประกันภัยและภาษีอากรการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมความร่วมมือด้านกฎหมายการพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตรพลังงานการท่องเที่ยวการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ

เมื่ออาเซียนกลายเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ในปี พ.ศ. 2558 จะส่งผลให้อาเซียนเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียวที่แข็งแกร่ง และมีศักยภาพที่จะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในภูมิภาครวมทั้งไทยได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจาก AEC จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติว่า AEC จะทำให้อาเซียนกลายเป็นภูมิภาคที่มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ไม่มีอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน จะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของอาเซียนในเวทีการค้าโลก ส่งผลมีการขยายฐานการตลาดไปสู่ประเทศนอกภูมิภาค ทำให้ปริมาณการค้าในภูมิภาคจะเพิ่มขึ้นมีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ผลจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศสมาชิกในอาเซียน 10 ประเทศทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการได้อย่างเสรีใน 12 สาขาสำคัญของอาเซียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทางการเกษตร เช่น กาแฟชา ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวใน โครงสร้างการผลิต การวางแผนการผลิต ต้นทุนในการผลิต การตลาด การส่งออก ทั้งการปรับตัวระยะสั้นและระยะยาวตามประสิทธิภาพการผลิตและต้นทุนการผลิต ซึ่งในส่วนของประเทศไทยเองก็ต้องมีการปรับตัวทางด้านต่างๆ เช่นกัน

สำหรับประเทศไทยหากเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC สินค้าที่กังวลว่าอาจจะได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร อาทิ น้ำมันปาล์มที่ประเทศไทยต้องแข่งขันกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งประเทศมาเลเซียเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มอันดับหนึ่งของโลก ปัจจุบันแม้ว่าไทยจะสามารถผลิตน้ำมันปาล์มได้เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศในด้านต่างๆ แต่จากโครงสร้างการผลิตที่ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยทำให้การผลิตน้ำมันปาล์มของไทยมีต้นทุนที่สูงกว่าประเทศผู้ผลิตรายใหญ่อย่างมาเลเซียและอินโดนีเซียซึ่งนับว่าเป็นจุดอ่อนสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย หากไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558

อย่างไรก็ตามแม้ว่าอัตราภาษีนำเข้าน้ำมันปาล์มของไทยจะลดลงเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 2553 แต่ปัจจุบันไทยยังคงมีมาตรการควบคุมการนำเข้าน้ำมันปาล์ม โดยกำหนดให้น้ำมันปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตนำเข้าเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศ ซึ่งจะช่วยเหลือผลกระทบและยังคงมีระยะเวลาให้ผู้ประกอบการไทยปรับตัวเพื่อลดต้นทุนเพิ่มศักยภาพในการผลิตน้ำมันปาล์มให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ในอาเซียนได้ภายหลังจากที่ก้าวเข้าสู่ AEC ในปี 2558

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชน้ำมันอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเนื่องจากปาล์มน้ำมันจัดเป็นพืชน้ำมันที่ให้ผลผลิตน้ำมันต่อหน่วยพื้นที่สูงกว่าพืชน้ำมันทุกชนิด จึงเป็นพืชน้ำมันที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก โดยมีปริมาณการผลิตน้ำมันและการบริโภคจัดอยู่ในอันดับสองของโลกรองมาจากถั่วเหลือง ปาล์มน้ำมันจัดเป็นพืชน้ำมันที่สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นอาหารและมิใช่อาหาร มีประโยชน์ทั้งด้านการบริโภคและอุปโภค เช่น ใช้น้ำมันปาล์ม โอเลอินทำอาหารในครัวเรือน หรือใช้ในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ที่ต้องมีการทอด เนยเทียม ไอศกรีม ลูกกวาด ครีมเทียม สบู่ และการผลิตเชื้อเพลิง เพื่อใช้กับเครื่องยนต์ เป็นต้น

จากข้อมูลการผลิตปาล์มน้ำมันในปี พ.ศ. 2544 พบว่าปาล์มน้ำมันปลูกได้เพียงประมาณ 42 ประเทศทั่วโลกเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่เหมาะสมปลูกปาล์มน้ำมันจะสามารถปลูกได้ดีในประเทศแถบร้อนชื้นที่อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 10 เหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร หรือไม่เกินเส้นรุ้งที่ 20 เหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร จึงทำให้ประเทศในอาเซียน โดยอย่างยิ่งมาเลเซียและอินโดนีเซีย กลายเป็นแหล่งผลิตปาล์มน้ำมันหลักของโลก โดยประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่บริเวณที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน อยู่ตรงจุดที่ได้เปรียบและสามารถปลูกได้ดีเช่นกัน ในปัจจุบันส่วนแบ่งการผลิตน้ำมันปาล์มต่อพืชน้ำมันของโลก มีแนวโน้มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ปาล์มน้ำมันมีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกมากขึ้นทุกปี โดยในปี 2554 มีการผลิตน้ำมันปาล์ม 50.6 ล้านตัน โดยอินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด 25.4 ล้านตัน (50.23%) รองลงมาได้แก่มาเลเซียผลิตได้ 18.7 ล้านตัน (36.98%) ส่วนไทยผลิตได้เป็นอันดับ 3 จำนวน 1.45 ล้านตัน (2.87%) จะเห็นว่าทั้ง 3 ประเทศนี้มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น 90.08% ของการผลิตน้ำมันปาล์มทั้งโลก

ตารางที่ 1.1 การผลิต การบริโภค ของประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยในปี 2554

| ประเทศ | การผลิต (ล้านตัน) | การบริโภค (ล้านตัน) | คงเหลือ (ล้านตัน) |
|-------------|-------------------|---------------------|-------------------|
| อินโดนีเซีย | 25.400 | 6.490 | 18.910 |
| มาเลเซีย | 18.700 | 4.160 | 14.540 |
| ไทย | 1.450 | 1.135 | 0.315 |
| รวม | 45.550 | 11.785 | 33.765 |

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มขึ้นอัตรา ร้อยละ 6.17 ต่อปี จึงทำให้การผลิตน้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยมีอัตราการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.15 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2547 ถึง 2548 มีการผลิตน้ำมันปาล์มจำนวน 33.53 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 45.04 ล้านตันในปีพ.ศ. 2552 ถึง 2553 และในปี พ.ศ. 2552 ถึง 2553 ประเทศ อินโดนีเซียสามารถผลิตน้ำมันปาล์มได้จำนวน 20.75 ล้านตัน ประเทศมาเลเซียผลิตได้จำนวน 18.50 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.07 และ 41.07 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มของโลกตามลำดับส่วน ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตเป็นอันดับ 3 ของโลก คือ ผลิตได้จำนวน 1.30 ล้านตัน (สำนักงาน ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา)

ตารางที่ 1.2 ผลผลิต สต็อกคงเหลือและความต้องการใช้ของโลก

หน่วย : ล้านตัน

| ปี | ผลผลิต | ส่งออก | นำเข้า | ความต้องการใช้ | สต็อกคงเหลือ |
|------|--------|--------|--------|----------------|--------------|
| 2548 | 33.53 | 24.55 | 23.94 | 32 | 3.59 |
| 2549 | 35.83 | 27.21 | 26.45 | 35 | 3.87 |
| 2550 | 37.23 | 27.50 | 27.78 | 37 | 4.22 |
| 2551 | 40.94 | 32.28 | 30.67 | 39 | 4.13 |
| 2552 | 43 | 34 | 33.29 | 42 | 4.48 |
| 2553 | 45 | 35 | 34 | 44 | 4.61 |

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จากตาราง 1.2 แสดงจำนวน ผลผลิต สต็อกคงเหลือและความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของ โลกในช่วงปี 2548 ถึง 2553 พบว่าสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากการ ผลิตน้ำมันปาล์มเพิ่มมากขึ้นสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลือในปี 2553 มีจำนวน 4.61 ล้านตันแสดงว่า น้ำมันปาล์มมีปริมาณมากพอที่ไม่ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำมันปาล์มของโลก

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชน้ำมันชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีศักยภาพทาง เศรษฐกิจสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ ทั้งทางด้านการผลิต การตลาดปาล์มน้ำมันถือว่าเป็นพืช เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทยซึ่งปัจจุบันมีการขยายพื้นที่ปลูกไปทั่วทุกภาคของ ประเทศทั้งนี้เนื่องจากผลตอบแทนของการปลูกปาล์มน้ำมันดีกว่าการปลูกพืชชนิดอื่นเช่นยางพารา

และการทำนาข้าวและการดูแลรักษาง่ายกว่าจึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกซึ่งประเทศไทยได้มีการปลูกปาล์มน้ำมันในลักษณะเชิงการค้าเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2511 จำนวน 1,540 ไร่ แล้วเพิ่มเป็น 94,390 ไร่ในปี 2521 ได้ผลผลิต 1,212.9 ตันต่อปี และผลผลิตเฉลี่ย 787 กิโลกรัมต่อไร่ จากนั้นเป็นต้นมาการปลูกปาล์มน้ำมันก็ได้ขยายตัวสูงขึ้นมาโดยตลอด ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อประเทศ ทั้งในแง่เศรษฐกิจรวมถึงการช่วยสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารปัจจุบันไทยมีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมากกว่า 1.28 แสนครัวเรือน มีพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่ให้ผลผลิตประมาณ 4.28 และ 3.98 ล้านไร่ ตามลำดับสามารถผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้ปีละ 1.9 ล้านตัน ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรประมาณ 6 หมื่นล้านบาทต่อปี ทั้งนี้การผลิตน้ำมันปาล์มดิบของไทยในปี 2555 มีแนวโน้มขยายตัวร้อยละ 5-7 จากปีก่อนหน้าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากที่ภาครัฐได้มีการดำเนินยุทธศาสตร์ปาล์มน้ำมันในช่วงปี 2551-2555 เพื่อเร่งผลักดันให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เพิ่มผลผลิตและผลิตภาพการผลิตน้ำมันปาล์มดิบเพื่อรองรับกับยุทธศาสตร์พลังงานทดแทนและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศประกอบกับราคาผลปาล์มดิบในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเดิมที่มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4 บาทในปี 2552 ปรับขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 6 บาทในปี 2555 จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่การเพาะปลูก

ประเทศไทยมีแนวโน้มการใช้น้ำมันปาล์มในปริมาณเพิ่มขึ้นและเกือบทั้งหมดผลิตได้เองในประเทศมีการนำเข้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้นน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้จะใช้บริโภคภายในประเทศในแต่ละปีประมาณร้อยละ 70-75 ที่เหลือส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มในประเทศเพิ่มขึ้นทุกปีประมาณร้อยละ 10 (ที่มา: <http://www.น้ำมันปาล์ม.com>) เมื่อพิจารณาที่สัดส่วนตลาดอุตสาหกรรมน้ำมันพืชน้ำมันปาล์มมีสัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 65 รองลงมาเป็นน้ำมันถั่วเหลืองร้อยละ 25 น้ำมันรำข้าวร้อยละ 6 ที่เหลือร้อยละ 4 เป็นน้ำมันพืชอื่นๆ อาทิ น้ำมันข้าวโพดน้ำมันเมล็ดทานตะวันและน้ำมันมะกอกโดยการใช้้ำมันปาล์มสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ใช้เพื่อการบริโภค (ร้อยละ 60) ทั้งในรูปแบบของน้ำมันพืชที่ใช้ในการประกอบอาหารและใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารต่างๆ เช่น ขนมขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปนมข้นหวานครีมและเนยเทียม ทั้งนี้ น้ำมันปาล์มนับว่าเป็นน้ำมันพืชที่มีการใช้บริโภคมากที่สุดในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 65 ของมูลค่าตลาดน้ำมันพืชทั้งหมดเนื่องจากน้ำมันปาล์มมีราคาที่ย่อมเยาถูกหากเทียบ

กับน้ำมันพืชประเภทอื่นประกอบกับคุณสมบัติที่เหมาะสมในการประกอบอาหารประเภททอด และไม่ทำให้อาหารมีกลิ่นหืนจึงทำให้คนส่วนใหญ่นิยมเลือกบริโภคน้ำมันปาล์มใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทน ที่เรียกว่าไบโอดีเซล (ร้อยละ 28) เพื่อช่วยลดการใช้ น้ำมันดีเซลเพิ่มความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศอีกทั้งยังจะช่วยลดปัญหาผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมาสัดส่วนการใช้ น้ำมันปาล์ม ในภาคพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากร้อยละ 21 ในปี 2551 เพิ่มเป็นร้อยละ 28 ในปี 2554 และสำหรับในปี 2555 คาดว่าการใช้น้ำมันปาล์มในภาคพลังงานจะยังคงมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 35-40 ของการใช้น้ำมันปาล์มทั้งหมดและใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ (ร้อยละ 13) เช่น สบู่ ผงซักฟอกเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ต่างๆ และอาหารสัตว์

ตารางที่ 1.3 พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลิตผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยของปาล์มน้ำมันในประเทศ

| ปี | พื้นที่ปลูก (ไร่) | พื้นที่ให้ผล (ไร่) | ผลผลิตรวม (ตัน) | ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) |
|------|----------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------|
| 2530 | 654,192 | 431,210 | 726,210 | 1,684 |
| 2531 | 717,922 | 515,140 | 882,750 | 1,714 |
| 2532 | 819,922 | 559,922 | 1,084,710 | 1,938 |
| 2533 | 908,107 | 594,030 | 1,181,420 | 1,989 |
| 2534 | 956,961 | 644,220 | 1,314,280 | 2,040 |
| 2535 | 1,000,722 | 661,720 | 1,317,460 | 1,991 |
| 2536 | 1,023,722 | 834,076 | 1,828,845 | 2,193 |
| 2537 | 1,069,135 | 869,753 | 1,922,519 | 2,210 |
| 2538 | 1,106,341 | 958,885 | 2,254,098 | 2,351 |
| 2539 | 1,303,854 | 1,043,219 | 2,611,334 | 2,503 |
| 2540 | 1,363,847 | 1,109,323 | 2,577,508 | 2,323 |
| 2541 | 1,463,502 | 1,284,308 | 2,522,863 | 1,964 |
| 2542 | 1,543,368 | 1,345,126 | 3,413,030 | 2,537 |
| 2543 | 1,712,430 | 1,437,833 | 3,342,923 | 2,325 |

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

| ปี | พื้นที่ปลูก (ไร่) | พื้นที่ให้ผล (ไร่) | ผลผลิตรวม (ตัน) | ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) |
|------|----------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------|
| 2544 | 1,848,588 | 1,517,825 | 1,096,562 | 2,699 |
| 2545 | 1,958,457 | 1,643,861 | 4,001,376 | 2,434 |
| 2546 | 2,040,187 | 1,799,393 | 4,902,575 | 2,725 |
| 2547 | 2,187,579 | 1,935,092 | 5,181,797 | 2,682 |
| 2548 | 2,748,078 | 2,026,204 | 5,002,670 | 2,469 |
| 2549 | 2,953,924 | 2,374,202 | 6,715,036 | 2,828 |
| 2550 | 3,200,276 | 2,663,252 | 6,389,983 | 2,399 |
| 2551 | 3,676,096 | 2,884,720 | 9,270,510 | 3,214 |
| 2552 | 3,888,403 | 3,188,832 | 8,162,379 | 2,560 |

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 1.4 ผลผลิตและความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของไทยปี พ.ศ. 2541-2552

| ปี | ผลผลิตน้ำมันปาล์มดี (ตัน) | ความต้องการใช้ ภายในประเทศ (ตัน) | ผลต่าง (ตัน) |
|------|------------------------------|-------------------------------------|-----------------|
| 2541 | 352,118 | 384,490 | -32,372 |
| 2542 | 707,951 | 536,106 | 171,845 |
| 2543 | 579,557 | 582,512 | -2,955 |
| 2544 | 780,389 | 668,083 | 112,306 |
| 2545 | 641,608 | 640,753 | 855 |
| 2546 | 863,835 | 732,210 | 131,625 |
| 2547 | 820,841 | 781,636 | 39,205 |
| 2548 | 877,481 | 834,398 | 43,083 |
| 2549 | 1,167,126 | 957,372 | 209,754 |
| 2550 | 1,115,579 | 971,484 | 256,216 |
| 2551 | 1,475,000 | 1,147,484 | 327,516 |
| 2552 | 1,536,325 | 1,280,000 | 256,325 |

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จากตารางที่ 1.3 แสดงจำนวนพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยของ ปาล์มน้ำมันในประเทศปี 2530-2552 จากข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2530 ถึงปี 2552 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 8.01 ต่อปี โดยปี 2552 มีพื้นที่ปลูก 3,888,403 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 3,676,096 ไร่ในปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 5.77 ส่วนพื้นที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 9.30 ต่อปี กล่าวคือในปี 2552 มีพื้นที่ปาล์มน้ำมันที่ให้ผลแล้ว 3,188,832 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 2,884,720 ไร่ ในปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 10.5 และผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นอัตราเฉลี่ยร้อยละ 11.49 ต่อปีคือมีผลผลิตรวม 8,162,379 ตันในปี 2552 ผลผลิตของปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มภายในประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 9.48 ต่อปี โดยปี 2552 มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มภายในประเทศ 1,280,000 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,147,484 ตันในปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 11.5

ตารางที่ 1.5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออกน้ำมันปาล์ม ปี 2541-2552

| ปี | นำเข้า | | ส่งออก | |
|------|--------------|------------------|--------------|------------------|
| | ปริมาณ (ตัน) | มูลค่า (ล้านบาท) | ปริมาณ (ตัน) | มูลค่า (ล้านบาท) |
| 2541 | 20,639 | 635.7 | 50,564 | 1310.7 |
| 2542 | 20,520 | 614.1 | 97,351 | 1971.8 |
| 2543 | 16,425 | 496.1 | 116,845 | 1636.8 |
| 2544 | 23,946 | 724.1 | 297,196 | 3137.3 |
| 2545 | 26,585 | 657.9 | 173,812 | 2687.9 |
| 2546 | 42,161 | 1071.8 | 221,939 | 4001.5 |
| 2547 | 101,984 | 2442.6 | 254,847 | 5702.1 |
| 2548 | 46,953 | 1233 | 195,508 | 4084.1 |
| 2549 | 35,737 | 1017.6 | 30,932 | 5129.2 |
| 2550 | 40,007 | 1323 | 427,987 | 10443.9 |
| 2551 | 71,926 | 2967.9 | 506,905 | 16794.1 |
| 2552 | 57,064 | 1497.8 | 199,141 | 4871.6 |

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ปัจจุบันประเทศไทยมีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมันรวมทั้งสิ้น 4.077 ล้านไร่เนื้อที่ที่ให้ผลผลิตแล้วมีประมาณ 3.55 ล้านไร่และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 87 อยู่ในภาคใต้ภาคตะวันออกและภาคกลางมีเพียงร้อยละ 11 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 2 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันในภาคใต้เริ่มเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2511 ในพื้นที่จังหวัดสตูลและจังหวัดกระบี่การปลูกและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันได้พัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2544 การปลูกปาล์มน้ำมันได้กระจายไปหลายจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ คาดว่ามีพื้นที่ปลูกกว่า 1.8 ล้านไร่ โดยเป็นปาล์มที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ 1.3 ล้านไร่ คิดเป็นผลผลิตทะลายปาล์มสดประมาณ 3.7 ล้านตัน ส่งผลให้ภาคใต้จัดเป็นภาคที่ผลิตน้ำมันปาล์มมากที่สุด บริเวณพื้นที่ที่ปลูกมากที่สุด คือจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพรสตูลและจังหวัดตรัง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ตารางที่ 1.6 พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลิตรวมและผลผลิตเฉลี่ยของปาล์มน้ำมันของภาคใต้

| ปี | พื้นที่ปลูก (ไร่) | พื้นที่ให้ผล (ไร่) | ผลผลิตรวม (ตัน) | ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) |
|------|----------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------|
| 2530 | 638,842 | 422,260 | 714,600 | 1,692 |
| 2531 | 698,112 | 504,590 | 865,620 | 1,715 |
| 2532 | 800,202 | 548,130 | 1,067,280 | 1,998 |
| 2533 | 874,612 | 580,580 | 1,160,240 | 1,998 |
| 2534 | 918,806 | 626,700 | 1,286,220 | 2,052 |
| 2535 | 961,046 | 643,790 | 1,292,580 | 2,008 |
| 2536 | 918,132 | 802,593 | 1,775,054 | 2,212 |
| 2537 | 1,012,792 | 831,747 | 1,859,461 | 2,236 |
| 2538 | 1,047,888 | 914,169 | 2,168,177 | 2,372 |
| 2539 | 1,243,584 | 999,327 | 2,509,649 | 2,511 |
| 2540 | 1,298,481 | 1,052,341 | 2,478,264 | 2,355 |
| 2541 | 1,388,361 | 1,255,089 | 2,427,978 | 1,982 |
| 2542 | 1,461,775 | 1,280,668 | 3,295,905 | 2,574 |
| 2543 | 1,601,252 | 1,368,212 | 3,221,436 | 2,354 |

ตารางที่ 1.6 (ต่อ)

| ปี | พื้นที่ปลูก (ไร่) | พื้นที่ให้ผล (ไร่) | ผลผลิตรวม (ตัน) | ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) |
|------|----------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------|
| 2544 | 1,723,476 | 1,440,602 | 3,919,620 | 2,721 |
| 2545 | 1,822,584 | 1,556,076 | 3,797,983 | 2,441 |
| 2546 | 1,982,187 | 1,676,765 | 4,603,580 | 2,746 |
| 2547 | 2,034,568 | 1,798,959 | 4,864,008 | 2,704 |
| 2548 | 2,543,572 | 1,879,081 | 4,682,987 | 2,492 |
| 2549 | 2,725,030 | 2,196,474 | 6,302,498 | 2,869 |
| 2550 | 2,906,671 | 2,460,105 | 6,019,224 | 2,447 |
| 2551 | 3,246,130 | 2,645,317 | 7,464,883 | 2,589 |
| 2552 | 3,421,321 | 2,883,327 | 7,464,883 | 2,589 |

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในปี พ.ศ. 2552 ภาคใต้มีเนื้อที่ในการปลูกปาล์มน้ำมันยืนต้น จำนวน 3,421,321 ไร่ และจังหวัดที่มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมันยืนต้นมากที่สุด คือ จังหวัดกระบี่ซึ่งมีเนื้อที่ จำนวน 977,815 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 28.6 ของเนื้อที่ปาล์มน้ำมันยืนต้นในภาคใต้ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพรและจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีเนื้อที่ยืนต้น จำนวน 976,424 762,262 และ จำนวน 182,865 ไร่ ตามลำดับ โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มจำนวนมากขึ้นกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในปีที่ผ่านมาส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันพบว่ามีปริมาณเช่นเดียวกับเนื้อที่ให้ผลผลิต คือจังหวัดกระบี่ มีผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุด คือ จำนวน 2.31 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.9 ของผลผลิตปาล์มน้ำมันในภาคใต้รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพรนครศรีธรรมราช และจังหวัดตรังซึ่งมีผลผลิตปาล์มน้ำมัน จำนวน 2.15 1.80 0.28 และจำนวน 0.25 ล้านตันตามลำดับ

ตารางที่ 1.7 พื้นที่ปลูกและพื้นที่ให้ผลของปาล์มน้ำมันในภาคใต้รายจังหวัด ปี 2552

| จังหวัด | พื้นที่ปลูก (ไร่) | พื้นที่ให้ผล (ไร่) |
|---------------|-------------------|--------------------|
| ชุมพร | 762,262 | 691,432 |
| ระนอง | 73,907 | 62,600 |
| สุราษฎร์ธานี | 976,424 | 829,360 |
| พังงา | 109,454 | 88,882 |
| ภูเก็ต | 1,145 | 1,133 |
| กระบี่ | 977,815 | 827,437 |
| ตรัง | 114,632 | 98,273 |
| นครศรีธรรมราช | 182,865 | 114,929 |
| พัทลุง | 12,170 | 8,450 |
| สงขลา | 28,340 | 19,558 |
| สตูล | 112,156 | 94,114 |
| ปัตตานี | 16,721 | 9,276 |
| ยะลา | 11,778 | 5,431 |
| นราธิวาส | 41,652 | 32,452 |
| รวม | 3,421,321 | 2,883,327 |

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จังหวัดกระบี่มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,942,820 ไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 1,948,420 ไร่ หรือร้อยละ 66.21 โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ 2 ชนิด คือยางพารามีพื้นที่ปลูก 919,320 ไร่ หรือร้อยละ 47.18 ของพื้นที่การเกษตรปาล์มน้ำมันมีพื้นที่ปลูก 873,331 ไร่ หรือร้อยละ 44.82 สำหรับกาแฟ มีพื้นที่ปลูก 17,692 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.90 นอกนั้นเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลและพืชผักต่าง ๆ จำนวน 138,077 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.09 ปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในประเทศและมีพื้นที่ปลูกเป็นอันดับ 4 ของโลก ในจังหวัดกระบี่มีครัวเรือนที่ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน 20,215 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูก 873,331 ไร่เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว จำนวน 776,146 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 44.82 ของพื้นที่การเกษตร ปริมาณผลผลิตรวม 1,763,617.05 ตัน มีมูลค่า 8,190.32 ล้านบาท (ข้อมูลปี 2551)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันในด้านของแหล่งเพาะปลูก ปริมาณการผลิต มูลค่า การส่งออก ตลาดการส่งออก ปาล์มน้ำมันถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและทำรายได้ให้กับประเทศและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในเขตจังหวัดกระบี่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาทางการผลิต การแปรรูป และการส่งออกเพิ่มขึ้น จากปริมาณของความต้องการที่มากขึ้นทุกปี ตลอดจนการขยายตลาดไปยังตลาดต่างประเทศมากขึ้น และในปี 2558 จะมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม หากเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เราควรมีแนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมอย่างไร จึงจะทำให้การดำเนินกิจการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ ต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องมาจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. เป็นแนวทางการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนในการแก้ปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาถึงทัศนคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่ ต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่จากรายชื่อที่จดทะเบียนในกรมโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ.2555

1.5 นิยามศัพท์

ปาล์มน้ำมัน หมายถึง ผลปาล์มสดที่เกษตรกรตัดขาย มี 2 ลักษณะ คือ ผลปาล์มทั้งทะลายน และผลปาล์มร่วง (Fresh Fruit Bunches: FFB)

น้ำมันปาล์ม หมายถึง น้ำมันที่บีบได้จากผลปาล์มน้ำมัน (Palm Fruits) แบ่งเป็น

1. น้ำมันที่บีบออกจากเนื้อปาล์มด้านนอกของผลปาล์ม เรียกว่า น้ำมันปาล์มดิบ (Crude palm Oil: CPO)
2. น้ำมันที่บีบจากเมล็ดในผลปาล์ม เรียกว่า น้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์ม (Palm Kernel Oil)
3. น้ำมันปาล์มดิบที่นำไปกลั่นให้บริสุทธิ์ โดยวิธี Chemical Refining หรือ Physical Refining บางครั้งเรียกว่า Steam Refining แล้วจะได้ RBD Palm Oil (Refined, Bleached and Deodorized Palm Oil)

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกริยาโต้ตอบ โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง การรวมตัวกันของประเทศสมาชิกในอาเซียน 10 ประเทศ โดยมีไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา บรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน เพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีการค้าระหว่างประเทศกับประเทศคู่ค้าได้มากขึ้น

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่นำปาล์มน้ำมันผ่านกระบวนการสกัดเป็นน้ำมันปาล์มเพื่อ
จำหน่าย ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนรายชื่อของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved